

ARSEN As 0199

30.10.1996 r. / 31.05.2007 r.

Data sporządzenia/data aktualizacji

1. IDENTYFIKACJA SUBSTANCJI. IDENTYFIKACJA PRODUCENTA, IMPORTERA LUB DYSTRYBUTORA

1.1. Identyfikacja substancji

Nazwa i synonimy

polskie:	arsen
angielskie:	arsenic
niemieckie:	Arsen
francuskie:	arsenic
rosyjskie:	МЫШЬЯК

Nazwa wg IUPAC:	arsenic
Wzór chemiczny:	As

1.2. Zastosowanie substancji

.....
wpisuje użytkownik

1.3. Identyfikacja producenta, importera lub dystrybutora

.....
wpisuje użytkownik

1.4. Telefon alarmowy

.....
wpisuje użytkownik

2. SKŁAD I INFORMACJA O SKŁADNIKACH

Arsen – substancja podstawowa

IDH_0199

\$ arsen

K arsen;arsenic;Arsen;arsenic;karta;karta,0199;CAS;CAS,7440-38-2;Numer ONZ (UN);Numer ONZ (UN),1558; Numer ONZ (UN),1562;Numer RTECS;Numer RTECS,CG0525000;Numer indeksowy;Numer indeksowy,033-001-00-X;Numer WE (EINECS);Numer WE (EINECS),231-148-6

Klasyfikacja substancji: T; R23/25
N; R50-53

Numer CAS: 7440-38-2
Numer ONZ (UN): 1558 – arsen
1562 – arsen, pył
Numer RTECS: CG0525000
Numer indeksowy: 033-001-00-X
Numer WE (EINECS): 231-148-6

3. IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ

Substancja toksyczna, niebezpieczna dla środowiska. Działa toksycznie przez drogi oddechowe i po połykaniu. Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne. Może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

4. PIERWSZA POMOC

Odtrutki: nie są znane.

Leczenie: postępowanie objawowe.

ZATRUCIE INHALACYJNE

Pierwsza pomoc przedlekarska

Wyprowadzić zatrutego z miejsca narażenia. Zapewnić spokój w pozycji dowolnej. Jeżeli wystąpił kaszel lub inne dolegliwości, zapewnić badanie lekarskie.

Pomoc lekarska

Postępowanie objawowe.

SKAŻENIE SKÓRY

Pierwsza pomoc przedlekarska

Zdjąć odzież, obmyć skórę dużą ilością ciepłej wody. W razie zmian i/albo dolegliwości – skierować do lekarza.

Pomoc lekarska

W zależności od charakteru i rozległości zmian może być wskazana konsultacja dermatologiczna.

SKAŻENIE OCZU

Pierwsza pomoc przedlekarska

Płukać oczy chłodną wodą, najlepiej bieżącą, co najmniej 15 minut.

Uwaga: osoby narażone na skażenie oczu powinny być pouczone o konieczności i sposobie ich natychmiastowego płukania.

Pomoc lekarska

Jeżeli pomimo płukania utrzymują się dolegliwości ze strony oczu, zapewnić konsultację

okulistyczną. Dalsze postępowanie zgodne z zaleceniami lekarza okulisty.

ZATRUCIE DROGĄ POKARMOWĄ

Pierwsza pomoc przedlekarska

Natychmiast po połknięciu poszkodowany powinien wywołać u siebie wymioty. Wezwać lekarza.

Pomoc lekarska

Postępowanie objawowe w zależności od połkniętej dawki i zgłaszanych dolegliwości.

5. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POŻARU

Klasa temperaturowa: brak danych

Grupa wybuchowości: brak danych

Kod HAZCHEM: 2Z

Szczególne zagrożenia

Toksyczne ciało stałe. Zagrożenie pożarowe stwarzają pary arsenu powstające w wyniku jego sublimacji podczas ogrzewania. Spalanie par w atmosferze tlenu może przebiegać wybuchowo. Podczas ogrzewania do temperatury ok. 200°C arsen utlenia się do silnie trującego trójtlenku arsenu; w temperaturze 250-300°C reakcji towarzyszy fluorescencja.

Zalecenia ogólne

Zawiadomić otoczenie o awarii.

Usunąć z obszaru zagrożenia wszystkie osoby niebiorące udziału w likwidowaniu awarii.

Wezwać Państwową Straż Pożarną i Policję Państwową.

Pożar

Środki gaśnicze: dwutlenek węgla, proszki gaśnicze.

Mały pożar: gasić gaśnicą śniegową lub proszkową.

Duży pożar: palący się arsen gasić pianą.

Nie dopuścić do przedostania się ścieków po gaszeniu pożaru do kanalizacji i wód.

Specjalne wyposażenie ochronne

Nałożyć odzież ochronną i aparat izolujący drogi oddechowe.

Uwaga: produkty spalania są silnie toksyczne.

6. POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEZAMIERZONEGO UWOLNIENIA DO ŚRODOWISKA

Zalecenia ogólne

Jak podano w punkcie 5.

Wyciek

Usunąć źródła zapłonu (ugasić otwarty ogień, ogłosić zakaz palenia); unikać bezpośredniego kontaktu z uwalniającą się substancją; nie dopuścić do przedostania się produktu do kanalizacji i wód; zabezpieczyć kratki i studzienki ściekowe; jeśli to możliwe, zlikwidować nieszczelność (uszczelnić, uszkodzone opakowanie umieścić w szczelnym opakowaniu ochronnym); rozsypaną substancję zebrać do zamykanego pojemnika; zanieczyszczoną powierzchnię spłukać wodą.

7. POSTĘPOWANIE Z SUBSTANCJĄ I JEJ MAGAZYNOWANIE

Wymagania dotyczące wentylacji

Niezbędna wentylacja miejscowa wywiewna z obudową rejonu emisji par do środowiska powietrznego oraz wentylacja ogólna pomieszczenia. Otwory zasysające wentylacji miejscowej przy płaszczyźnie roboczej lub poniżej. Wywiewniki wentylacji ogólnej w górnej części pomieszczenia oraz przy podłodze.

Postępowanie z substancją: podczas stosowania nie jeść, nie pić, unikać kontaktu z substancją, unikać wdychania pyłu, przestrzegać zasad higieny osobistej, stosować odzież i sprzęt ochronny (jak podano w punkcie 8), pracować w dobrze wentylowanych pomieszczeniach; unikać wyładowań elektrostatycznych, unikać działania na substancję otwartego ognia i wysokiej temperatury.

Magazynowanie: przechowywać w oryginalnych właściwie oznakowanych, szczelnie zamkniętych opakowaniach, w chłodnym, suchym, dobrze wentylowanym pomieszczeniu magazynowym, wyposażonym w instalację elektryczną i wentylacyjną.

8. KONTROLA NARAŻENIA I ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

Najwyższe dopuszczalne stężenia

NDS – 0,01 mg/m³ (arsen i jego związki nieorganiczne w przeliczeniu na As)

NDSch – nieustalone

NDSP – nieustalone

Oznaczanie w powietrzu na stanowiskach pracy

PN-75/Z-04011 ark. 02 *Ochrona czystości powietrza. Badania zawartości arsenu i jego związków. Oznaczanie arsenu i jego związków na stanowiskach pracy metodą kolorymetryczną z AgDDTK.*

Dopuszczalne stężenie w materiale biologicznym

DSB – 35 µg/l w przeliczeniu na średnią gęstość moczu wynoszącą 1,024

Wartość prawidłowa < 10 µg/l

Substancja oznaczana – arsen + kwas monometyloarsanowy (MMA) + kwas dimetyloarsanowy (DMA)

Materiał biologiczny – mocz

Uwagi: próbka moczu pobierana jednorazowo pod koniec ekspozycji dziennej w końcu tygodnia pracy. Oznaczenia należy wykonywać metodami umożliwiającymi eliminację wpływu organicznych związków arsenu obecnych w „owocach morza” (jak np. arsenobetaina).

Wymagania dotyczące środków ochrony indywidualnej

Gdy stężenie substancji jest ustalone i znane, doboru środków ochrony indywidualnej należy dokonywać z uwzględnieniem stężenia substancji występującego na danym stanowisku pracy, czasu narażenia, czynności wykonywanych przez pracownika oraz zaleceń podanych przez producenta środka ochrony indywidualnej.

Stosować odzież wykonaną z materiałów powlekanych lub pyłochronną; rękawice ochronne tkaninowe lub powlekane (np. z witonu, kauczuku poliakrylonitrylowego lub polichlorku winylu); obuwie ochronne skórzane lub całotworzywowe; gogle chroniące przed drobnymi pyłami (w przypadku skompletowania z półmaską); sprzęt ochrony układu oddechowego w postaci półmaski filtrującej klasy P3, półmaski skompletowanej z filtrem P3 lub maski skompletowanej z filtrem P3.

W razie niedoboru tlenu (stężenie poniżej 17% obj.) stosować autonomiczny lub stacjonarny sprzęt izolujący.

W strefie zagrożonej wybuchem stosować odzież, rękawice i obuwie w wersji antyelektrostatycznej.

W sytuacji awaryjnej lub gdy stężenie substancji na stanowisku pracy nie jest znane, stosować środki ochrony indywidualnej izolujące organizm (kombinezon gazoszczelny skompletowany z izolującym sprzętem ochrony układu oddechowego).

9. WŁAŚCIWOŚCI FIZYKOCHEMICZNE

Właściwości podstawowe

Masa cząsteczkowa:	74,92
Stan skupienia w temp. 20°C:	ciało stałe
Barwa:	szara
Zapach:	bez zapachu
Temperatura topnienia:	814°C pod ciśnieniem 2,84 MPa
Temperatura wrzenia:	nie charakteryzuje się; sublimuje w temp. 613°C
Temperatura zapłonu:	brak danych
Temperatura samozapłonu:	brak danych
Granice wybuchowości w mieszaninie z powietrzem:	brak danych
Gęstość w temp. 20°C:	5,72 g/cm ³
Gęstość par względem powietrza:	brak danych
Prężność par w temp. 362°C:	1,33 hPa
Stężenie pary nasyconej:	brak danych
Rozpuszczalność w wodzie:	nie rozpuszcza się
Rozpuszczalność w innych rozpuszczalnikach:	rozpuszcza się w gorącym kwasie siarkowym, kwasie azotowym, wodzie królewskiej, stopionym wodorotlenku sodu; nie rozpuszcza się w kwasie solnym.

Właściwości dodatkowe

Ciepło właściwe:	0,33 J/(g·K)
Ciepło topnienia w temp. topnienia:	370 J/g
Ciepło sublimacji:	427 J/g

10. STABILNOŚĆ I REAKTYWNOŚĆ

Stabilność: w normalnych warunkach stosowania i magazynowania substancja stabilna.

Warunki, jakich należy unikać: źródła zapłonu, wysoka temperatura, wyładowania elektrostatyczne.

Materiały, jakich należy unikać: silne utleniacze (chlorany, nadchlorany, bromiany, jodany, azotany, nadtlenki, chlorowce, interhalogeny, trójtlenek chromu, chlorek nitrozylu, nadmanganian potasu).

Niebezpieczne produkty spalania/rozkładu: w środowisku pożaru wydzielają się tlenki arsenu.

11. INFORMACJE TOKSYKOLOGICZNE

Klasa toksyczności

Substancja toksyczna wg wykazu substancji niebezpiecznych.

Substancja nieumieszczona w wykazie substancji i preparatów o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Substancja rakotwórcza dla ludzi wg IARC (grupa 1).

Stężenia oraz dawki śmiertelne i toksyczne

Próg wyczuwalności zapachu – brak danych

LD₅₀ (szczur, doustnie) – 763 mg/kg

LC₅₀ (szczur, inhalacja) – brak danych

LD₅₀ (królik, szczur, skóra) – brak danych

TDL₀ (człowiek, doustnie) – 7857 mg/kg

Działanie toksyczne i inne szkodliwe działanie biologiczne na ustrój człowieka:

substancja drażniąca, toksyczna dla wątroby, układu krążenia, obwodowego układu nerwowego.

Drogi wchłaniania: arsen elementarny w postaci pyłów i par – drogi oddechowe.

Objawy zatrucia ostrego*: w postaci pyłów lub par może wywołać kaszel, uczucie duszności. Skażenie oczu pyłem może wywołać ból i zaczerwienienie spojówek. Połknięcie** stałej substancji prawdopodobnie może wywołać wymioty.

* Nie opisywano ostrych zatruc pyłem arsenu elementarnego w środowisku pracy.

** Arsen elementarny nie rozpuszcza się w kwasie solnym żołądka, nie ma danych o wchłanianiu z przewodu pokarmowego.

Objawy zatrucia przewlekłego: długotrwałe narażenie na pył arsenu (zazwyczaj jednocześnie z narażeniem na nierozpuszczalne siarczki metali zawarte w rudach metali) powoduje: w układzie oddechowym przewlekłe zanikowe zmiany w błonach śluzowych z perforacją przegrody nosowej; w skórze: nadmierne rogowacenie, przebarwienia, kontaktowe zapalenie skóry, charakterystyczne białe poprzeczne linie (Meesa) w paznokciach; cechy uszkodzenia wątroby; zmiany w naczyniach obwodowych (włosowatych) z zasinieniem palców rąk i stóp; zmiany w mięśniu sercowym; zmiany we krwi. Późnym następstwem długotrwałego narażenia są nowotwory: skóry, układu oddechowego, wątroby, białaczka.

12. INFORMACJE EKOLOGICZNE

Substancja niebezpieczna dla środowiska.

Dopuszczalne/alarmowe poziomy substancji w powietrzu: z wyłączeniem obszarów parków narodowych i obszarów ochrony uzdrowiskowej

arsen (jako suma metalu i jego związków)*

1 godzina – 0,2 µg/m³

rok kalendarzowy – 0,01 µg/m³

* We frakcji pyłu PM10.

Wartości graniczne wskaźników jakości wody w klasach wód powierzchniowych:

ustalone dla odczynu (pH) wody w klasach czystości: I – 6,5-8,5; II – 6,0-8,5; III – 6,0-9,0; IV – 5,5-9,0; V – < 5,5 lub > 9,0

arsen

I klasa czystości – 0,01 mg As/l

II klasa czystości – 0,01 mg As/l

III klasa czystości – 0,05 mg As/l
IV klasa czystości – 0,100 mg As/l
V klasa czystości > 0,100 mg As/l

Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń dla oczyszczonych ścieków przemysłowych:

Nazwa wskaźnika	Najwyższa dopuszczalna wartość	Zakres stosowania	
		dla ścieków przemysłowych biologicznie rozkładalnych, z sektorów wymienionych w zał. nr 4 do rozp. (DzU 2006, nr 137, poz. 984)	dla pozostałych ścieków przemysłowych
Arsen	0,1 mg As/l	nie dotyczy	dotyczy pozostałych rodzajów ścieków
	0,3 mg As/l		dotyczy przemysłu szklarskiego

Dopuszczalne masy niektórych substancji szczególnie szkodliwych, które mogą być odprowadzane w oczyszczonych ściekach przemysłowych: nieustalone

Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń dla ścieków z oczyszczania gazów odlotowych, z procesu termicznego przekształcania odpadów:

arsen i jego związki w przeliczeniu na arsen (As) – 0,15 mg/l

Stężenia toksyczne dla wodnych organizmów zwierzęcych i roślinnych:

Dane do klasyfikacji

Toksyczność ostra (LC₅₀/96 h) dla ryb – brak danych
Toksyczność ostra (EC₅₀/48 h) dla skorupiaków – brak danych
Hamowanie wzrostu glonów (IC₅₀/72 h) – brak danych
Hamowanie wzrostu kolonii bakterii – brak danych

Inne dane

Stężenie śmiertelne dla ryb *Lepomis cyanellus* – 1000 mg/l (LC₅₀/48 h)

13. POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI

Klasyfikacja odpadu: odpowiednia do miejsca wytworzenia na podstawie kryteriów zawartych w obowiązujących przepisach.

Postępowanie z odpadem

Nie usuwać do kanalizacji. Nie składować na wysypiskach komunalnych. Rozważyć możliwość wykorzystania. Odzysk lub unieszkodliwienie odpadowego produktu przeprowadzać zgodnie z obowiązującymi przepisami.
Zalecany sposób unieszkodliwiania odpadu: przekształcenie termiczne/przekształcenie biologiczne/przekształcenie fizyczno-chemiczne/składowanie.

Postępowanie z opróżnionymi opakowaniami

Opakowania jednorazowego użytku przekazać do upoważnionej odbiorcy odpadów. Odzysk (recykling) lub unieszkodliwienie przeprowadzać zgodnie z obowiązującymi przepisami.

14. INFORMACJE O TRANSPORCIE

Uwaga: arsen sproszkowany może być przewożony po przeprowadzeniu odpowiednich

badan kryterialnych potwierdzajacych jego klasyfikacje lub zwalnijacych ze stosowania przepisow dotyczacych materialow niebezpiecznych.

Substancja podlega przepisom dotyczacych przewozu towarow niebezpiecznych.

Numer rozpoznawczy materialu UN (ONZ): 1558 lub 1562
Prawidlowa nazwa przewozowa: ARSEN; ARSEN, PYL
Klasa: 6.1
Kod klasyfikacyjny: T5
Grupa pakowania: II

Instrukcje pakowania: P002, IBC008
Numer rozpoznawczy zagrozenia: 60

Oznakowanie sztuk przesyki: „UN 1558” lub „UN1562”, w obu przypadkach

Oznakowanie srodkow transportu:

pojazdy samochodowe:

wagony:

cysterny:

lub

15. INFORMACJE DOTYCZACE PRZEPISOW PRAWNYCH

Oznakowanie opakowania

Identyfikacja: arsen

Numer WE (EINECS): 231-148-6

Oznakowanie WE

Znaki ostrzegawcze:

Produkt toksyczny (T)

Produkt niebezpieczny dla srodowiska (N)

Zwroty wskazujace rodzaj zagrozenia (R):

R23/25 – Dziala toksycznie przez drogi oddechowe i po polknieniu.

R50/53 – Dziala bardzo toksycznie na organizmy wodne; moze powodowac dlugo utrzymujace sie niekorzystne zmiany w srodowisku wodnym.

Zwroty określające warunki bezpiecznego stosowania (S):

S1/2 – Przechowywać pod zamknięciem i chronić przed dziećmi.

S20/21 – Nie jeść i nie pić oraz nie palić tytoniu podczas stosowania produktu.

S28 – Zanieczyszczoną skórę natychmiast przemyć dużą ilością ciepłej wody.

S45 – W przypadku awarii lub jeżeli źle się poczujesz, niezwłocznie zasięgnij porady lekarza – jeżeli to możliwe, pokaż etykietę.

S60 – Produkt i opakowanie usuwać jako odpad niebezpieczny.

S61 – Unikać zrzutów do środowiska. Postępować zgodnie z instrukcją lub kartą charakterystyki.

Wykaz przepisów dotyczących ochrony zdrowia człowieka i ochrony środowiska podano w załączniku 6 Części ogólnej niniejszej bazy danych.

16. INNE INFORMACJE

Wykaz zwrotów R wskazujących rodzaj zagrożenia:

R23/25 – Działa toksycznie przez drogi oddechowe i po połknięciu.

R50 – Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne.

R53 – Może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

Źródła danych: wykaz pozycji literaturowych, na podstawie których opracowano kartę, podano w załączniku 7 Części ogólnej niniejszej bazy danych.

Zmiany dokonane w karcie: pkt 12

Numer rejestracyjny: 0199

Jednostka zatwierdzająca: Rada Programowa